

Универзитет у Крагујевцу

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

Број: 4518/1
31.12.2020. године

Декан Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, на основу члана 53. и 73. Статута Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, и члана 15. став 3. Правилника о пријави, изради и одбрани докторске дисертације, односно докторског уметничког пројекта Универзитета у Крагујевцу, донео је 31.12.2020. године

РЕШЕЊЕ

Ставља се на увид јавности урађена Докторска дисертација и Извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата Предрага Поповића, студента докторских академских студија, под насловом:

„Стратешки и правни аспекти контроле тероризма са посебним освртом на Босну и Херцеговину“

објављивањем на Сајту и у Библиотеци Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, а Извештај Комисије и на Сајту Универзитета у Крагујевцу, у трајању од 30 дана.

Образложење

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата Предрага Поповића, образована Одлуком Већа за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу, Број: IV-02-834/6 од 24.12.2020. године, доставила је Факултету Извештај о оцени урађене докторске дисертације (Број: 4518 од 22.12.2020. године). Уз Извештај, Комисија је доставила и примерак урађене докторске дисертације.

Сагласно члану 40. став 8. Закона о високом образовању („СГ РС“ бр. 88/17...6/20) члана 46. Статута Универзитета у Крагујевцу и члана 53. Статута Факултета, члан 15. став 2. Правилника о пријави, изради и одбрани докторске дисертације, односно докторског уметничког пројекта Универзитета у Крагујевцу, по добијеном позитивном мишљењу надлежних органа Универзитета у Крагујевцу, Факултет ставља на увид јавности достављени Извештај.

Имајући у виду наведено, донео сам решење како гласи у диспозитиву.

Решење доставити:

- Сајт и Библиотека,
- Универзитет у Крагујевцу,
- Архива.

ДЕКАН

Проф. др Драган Вујисић

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ		
ПРИЈЕМА	22. 12. 2020.	
Опш. бр.	5907	СЛ. БРОЈ
08	4578	

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

НАСТАВНО - НАУЧНОМ ВЕЋУ

Предмет: Извештај о оцени урађене докторске дисертације под називом "Стратешки и правни аспекти контроле тероризма са посебним освртом на Босну и Херцеговину" кандидата Предрага Поповића

Одлуком Већа за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу број IV-02-714/31 од 14.10. 2020. године године формирана је Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације под називом "Стратешки и правни аспекти контроле тероризма са посебним освртом на Босну и Херцеговину" кандидата Предрага Поповића у саставу: Проф. др Милан Шкулић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Београду, ужа кривичноправна научна област, председник; Проф. др Саша Мијалковић редовни професор Криминалистичко - полицијског универзитета у Београду, ужа научна област: безбедносне науке, члан; Доц. др Вељко Турањанин, доцент Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, ужа кривичноправна научна област, члан.

На основу прегледа и анализе урађене докторске дисертације, Комисија доставља

ИЗВЕШТАЈ

І ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Основни биографски подаци о кандидату

Кандидат Предраг Поповић је рођен 08.12.1984. године у Бањој Луци. Основну и Средњу Стручну школу, смер трговински техничар похађао је у Кнежеву, са одличним успехом. У средњој школи је био и ђак генерације. На Високој школи унутрашњих послова у Бањој Луци је дипломирао 02. 06. 2007. године са укупном просечном оценом 8,03.

Дана 05. 11. 2009. године завршио је специјалистичке студије из кризног менаџмента на факултету Безбедности Универзитета у Београду са просечном оценом 8,17. На Правном факултету Универзитета у Источном Сарајеву 18. 06. 2015. одбранио је магистарску тезу под називом "Кривично дјело тешке крађе у кривичном праву Републике Српске".

Приправнички стаж је обављао од 15.05. 2007. до 30. 09. 2008. године у Центру јавне безбједности Бања Лука. Након обављеног приправничког стажа у времену од 19.01. 2009. године до 15. 06. 2010. године био је запослен у Центру јавне безбједности Бања Лука на пословима криминалистичког инспектора.

Након тога, од 15. 06. 2010. до 07. 03. 2017. године радио је на Високој школи унутрашњих послова Бања Лука. У временском периоду од 06. 03. до 28. 09. 2017. године

био је запослен у Управи за полицијску обуку. У временском периоду од 28. 09. 2017. године све до данас, запослен је на Факултету безбједносних наука Универзитета у Бања Луци, где је изабран у звање вишег асистента на предмету Криминалистика тактика.

Учествовао је на мноштву семинара, обука, округлих столова, научностручним скуповима и конференцијама од домаћег и међународног значаја, где је том приликом објавио већи број научних и стручних радова из области безбедности, криминалистике, криминологије и кривичног права. Такође, учествовао је у изради неколико пројеката и више пута је био члан различитих комисија и радних група. Отац је једног детета.

2. Научно истраживачки рад кандидата

Докторске академске студије, ужа кривичноправна научна област, уписао је 2015. године на Правном факултету Универзитета у Крагујевцу. Уписан је директно на трећу годину докторских студија, пошто је завршио магистарске студије по старом програму те је испунио све остале обавезе предвиђене студијским програмом докторских академских студија.

Предраг Поповић је као истраживач учествовао на више научних скупова:

1. Научно стручни скуп "Методологија изградње система интегритета у институцијама у сузбијању корупције", Бања Лука, 2010. године: ПОПОВИЋ, П., ГАЈИЋ, М., *Улога политичких партија у спречавању и сузбијању корупције*, Зборник радова са научно-стручног скупа са међународним учешћем на тему "Методологија изградње система интегритета у институцијама у сузбијању корупције", Министарство унутрашњих послова, Бања Лука, 2010. године, стр. 395-404;
2. Научно стручна конференција "Супротстављање тероризму – међународни стандарди и правна регулатива", Висока школа унутрашњих послова, Бања Лука, 2011. године: ПОПОВИЋ, П., ГАЈИЋ, М., *Глобална опасност од тероризма и најпознатије терористичке организације*, Зборник радова са међународне научностручне конференције "Супротстављање тероризму – међународни стандарди и правна регулатива", Висока школа унутрашњих послова, Бања Лука, 2011. године, стр. 751-763;
3. Међународно-научна конференција "Насилнички криминалитет, етиологија, феноменологија, сузбијање", Паневропски универзитет Апеирон, Бања Лука, 2011. година ПОПОВИЋ, П., ГАЈИЋ, М., КОВАЧЕВИЋ, С., *Туча као облик насиља на подручју СЈБ Мркоњић Град, за период од 2006-2010. године*", Зборник радова са Међународно-научне конференције, "Насилнички криминалитет, етиологија, феноменологија, сузбијање", Паневропски универзитет Апеирон, Бања Лука, 2011. година, 394-403;
4. Међународна научностручна конференција "Вршњачко насиље- етиологија, феноменологија, начини превазилажења и компаративна искуства", Висока школа унутрашњих послова, Бања Лука, 2013. године: ПОПОВИЋ, П., ГАЈИЋ, М., *Туча као облик насиља међу вршњацима*, Зборник радова са међународне научностручне конференције "Вршњачко насиље- етиологија, феноменологија, начини превазилажења и компаративна искуства", Висока школа унутрашњих послова, Бања Лука, 2013. године, стр. 497-508;

5. Међународна научностручна конференција "Сузбијање криминалитета и европске интеграције, с освртом на еколошки криминалитет", Висока школа унутрашњих послова, Бања Лука, 2014. године: ПОПОВИЋ, П., МИЛАДИНОВИЋ, А., *"Криминолошко-криминалистичке карактеристике еколошког криминалитета"*, Зборник радова са међународне научностручне конференције "Сузбијање криминалитета и европске интеграције, с освртом на еколошки криминалитет", Висока школа унутрашњих послова, Бања Лука, 2014. године, стр. 425-439;
6. Међународно-научна конференција, "Свјетска избјегличка криза: Изазови и перспективе" Правни факултет Травник, Азаповићи, 2016. године: ПОПОВИЋ, П., ГАЈИЋ, М., *"Утицај миграција на пораст насилничког криминалитета"*, Зборник радова са Међународно-научне конференције, "Свјетска избјегличка криза: Изазови и перспективе", Правни факултет Травник, Азаповићи, 2016. година, стр. 324-333;
7. Регионална конференција, "Регионална сарадња у сузбијању прекограничног криминала: савремени изазови тероризма и мигрантске кризе", Универзитет у Бањој Луци, Факултет безбједносних наука, Бијељина, 2018. године: ПОПОВИЋ, П., ШЕТКА, Г., *"Садејство различитих линија рада у полицији Републике Српске у погледу спречавања тероризма"*, Зборник радова са регионалне конференције, "Регионална сарадња у сузбијању прекограничног криминала: савремени изазови тероризма и мигрантске кризе", Универзитет у Бањој Луци, Факултет безбједносних наука, Бијељина, 2018. година, стр. 199-214;
8. Међународна конференција, "Босна и Херцеговина у изазовима различитости", Висока школа Унион у Мостару, Мостар, 2019. године: ПОПОВИЋ, П., ГУСКА, Г., *"Коријени тероризма и њихов утицај на стварање потребе за примјеном криминологије"*, Зборник радова са међународне конференције, "Босна и Херцеговина у изазовима различитости", Висока школа Унион у Мостару, Мостар, 2019. година, стр. 283-292;
9. Међународна научна конференција, "Босна и Херцеговина на Балканском раскршћу транзиције", Европски дефендологија центар за научна, политичка, економска, социјална, безбједносна, социолошка и криминолошка истраживања, Удружење Спорт за све, Бања Лука, 2019. године: ПОПОВИЋ, П., ГУСКА, Г., *"Историјски развој инкриминације тешке крађе у Србији, Црној Гори и Босни у периоду од XII до прве половине XIX вијека"*, Зборник радова са међународне научне конференције, "Босна и Херцеговина на Балканском раскршћу транзиције", Европски дефендологија центар за научна, политичка, економска, социјална, безбједносна, социолошка и криминолошка истраживања, Удружење Спорт за све, Бања Лука, 2019. година, стр. 221-233.

Предраг Поповић је написао и објавио следеће радове:

1. ПОПОВИЋ, П., ГАЈИЋ, М., *"Активности надлежних институција у супротстављању вршњачком насиљу у Републици Хрватској"*, Часопис Министарства унутрашњих послова Републике Српске, Безбједност, полиција, грађани, број 1-2/13, стр. 117-128;
2. ПОПОВИЋ, П., ГАЈИЋ, М., *"Крађа извршена од стране више лица која су се удружила у циљу вршења крађе, с освртом на кривично право Републике Српске"*, Часопис Министарства унутрашњих послова Републике Српске, Безбједност, полиција, грађани, број 3-4/13, 261-270;

3. ПОПОВИЋ, П., *"Кривично дјело разбојништва као традиционални облик насилничког криминалитета у Републици Српској"*, Часопис Министарства унутрашњих послова Републике Српске, Безбједност, полиција, грађани, број 3-4/14, 317-326;
4. ПОПОВИЋ, П., *"Организација и надлежност јединица за подршку у Републици Српској с обзиром на њихов значај у сузбијању насилничког криминалитета на јавним скуповима"*, Часопис Министарства унутрашњих послова Републике Српске, Безбједност, полиција, грађани, број 1-2/15, 255-265;
5. ПОПОВИЋ, П., *"Кривичне санкције које се изричу за кривична дјела тешке крађе у кривичном праву Републике Српске"*, Зборник радова са међународне научностручне конференције *"Прилагођавање правне регулативе актуелним трендовима у региону"*, Правни факултет за привреду и правосуђе, Нови Сад, 2015. година, стр. 697-704;
6. ПОПОВИЋ, П., ШЕТКА, Г., ВУКОВИЋ, М., *"Резултати рада полицијских агенција и тужилаштва у Босни и Херцеговини као резултат њихове стручности"*, Зборник радова са међународне научностручне конференције *"Супротстављање савременим облицима криминалитета - анализа стања, европски стандарди и мере за унапређење"*, Криминалистичко-полицијска академија Београд, Фондација Ханс Зајдел, Тара, 2015. године, стр. 71-81;
7. ПОПОВИЋ, П., ВУЈИЋ, Д., *"The victims of blood revenge: A special kind of ruthless revenge"*, Зборник радова са међународне научностручне конференције *"Researching security: Approaches, concepts and policies"*, Факултет за Безбедност Скопље, Охрид, 2015. године, стр. 60-73;
8. ПОПОВИЋ, П., ВУЈИЋ, Д., *"Крађа извршена из мржње с освртом на Републику Српску-проблеми у пракси"* Право и правда-часопис за правну теорију и праксу година XIV, број 1, Сарајево, 2015. година, 463-473;
9. ПОПОВИЋ, П., ГАЈИЋ, М., *"Кривично дјело тешке крађе у староме вијеку"*, Часопис Министарства унутрашњих послова Републике Српске, Безбједност, полиција, грађани, број 3-4/15, 299-309;
10. ПОПОВИЋ, П., ГАЈИЋ, М., *"Кривично дјело тешке крађе у средњем вијеку"*, Часопис Министарства унутрашњих послова Републике Српске, Безбједност, полиција, грађани, број 1-2/16, 227-238;
11. ПОПОВИЋ, П., *"Theft committed in a particularly dangerous or brazen manner referred to the Republic of Srpska"*, Зборник радова са међународне научностручне конференције *"Contemporary Trends in Social Control of Crime"*, Факултет за Безбедност Скопље, Охрид, 2016. године, стр. 73-79;
12. ПОПОВИЋ, П., *"Повезаност крађе извршене на нарочито опасан или нарочито дрзак начин са кривичним дјелом разбојништва са освртом на Кривични закон Републике Српске"*, Зборник радова са међународне научностручне конференције, *"Кривично законодавство између праксе и прописа и усклађивање са европским стандардима"*, Српско удружење за кривичноправну теорију и праксу, Београд, Министарство правде Републике Српске, Милићи, 2017. година, стр. 361-366;
13. ПОПОВИЋ, П., *"Сарадња полиције Републике Српске са другим субјектима у размени информација од значаја за контролу тероризма у Босни и Херцеговини"*, Часопис

Министарства унутрашњих послова Републике Србије, Безбедност, број LIX 2/2017, Београд, 2017. година, стр. 43-58;

14. ПОПОВИЋ, П., *"Крађа из затворених простора - криминалистички аспект"*, Ревија за криминологију и кривично право", вол. 56., бр. 2, Београд, 2018. година, стр. 147-158;
15. ПОПОВИЋ, П., *"Капацитети Босне и Херцеговине у погледу кривичног гоњења терориста са посебним освртом на улогу полицијских агенција"*, Годишњак факултета безбедности", Београд, 2019. година, стр. 319-338.

**II ОЦЕНА РАДА У СКЛАДУ СА КРИТЕРИЈУМИМА ПРАВИЛНИКА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ О ПРИЈАВИ, ИЗРАДИ И ОДБРАНИ
ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ, ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА
(члан 21. став 14.)**

1. Опис докторске дисертације

Докторска дисертација "Стратешки и правни аспекти контроле тероризма са посебним освртом на Босну и Херцеговину" кандидата Предрага Поповића има 458 страница (формат А4, маргине 2,5 цм, фонт *Times New Roman* 12 (фусноте 10), проред 1,0 (фусноте 1), од чега: насловна страна, насловна страна на енглеском језику и идентификациона страница – 2 стране; апстракт и апстракт на енглеском језику - 2 стране; садржај – 5 страна; текст – 402 стране; литература – 20 страна (429 библиографске јединице); прилози – 32 стране; биографија - 1 страна; изјава аутора о оригиналности докторске дисертације – 1 страна; изјава аутора о искоришћавању докторске дисертације – 2 стране.

Структуру рада чине следеће целине:

УВОДНА РАЗМАТРАЊА.....	1
1. ПРОБЛЕМ ИСТРАЖИВАЊА	1
2. ПРЕДМЕТ ИСТРАЖИВАЊА	2
3. ЦИЉЕВИ ИСТРАЖИВАЊА	3
4. ПОЛАЗНЕ ХИПОТЕЗЕ	3
5. МЕТОД ИСТРАЖИВАЊА	4
6. НАУЧНА И ДРУШТВЕНА ОПРАВДАНОСТ ИСТРАЖИВАЊА	9
ПРВИ ДИО	
1. ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ САВРЕМЕНОГ ТЕРОРИЗМА.....	10
1.1 Погледи на глобални тероризам.....	10
1.2 Појмовно одређење тероризма	15
1.3 Проблеми дефинисања тероризма	18
1.3.1 Институционалне дефиниције тероризма.....	23
1.3.2 Ванинституционалне дефиниције тероризма	26
1.4 Доминантни елементи тероризма у цитираним дефиницијама	30

1.5 Елементи тероризма у другим анализираним дефиницијама.....	31
2. КАРАКТЕРИСТИКЕ ИСЛАМСКОГ ФУНДАМЕНТАЛИЗМА И ТЕРОРИЗМА	33
2.1 Муслимански фундаментализам и радикализам	33
2.2 Карактеристике, стратегије и тактике муслиманског фундаментализма, радикализма и тероризма у свјетским оквирима и државама Европске уније	41
2.3 Утицај муслиманског фундаментализма на радикализацију муслимана у Босни и Херцеговини и стварање повољних услова за тероризам и друге оружане облике насиља	57
2.4 Идеологија муслиманског тероризма и методе његовог ширења.....	60
2.4.1 Ширење утицаја Ал Каиде на Балкану	65
2.4.2 Утицај терористичких организација у Босни и Херцеговини.....	67
2.5 Могућности примјене савремених облика тероризма у Босни и Херцеговини и Републици Српској	73
2.6 Улога интернета у процесима радикализације и припреми тероризма.....	77
2.7 Умрежаност муслиманског тероризма у Босни и Херцеговини у свјетску терористичку мрежу	87

ДРУГИ ДИО

1. СУПРОТСТАВЉАЊЕ ТЕРОРИЗМУ ОД СТРАНЕ МЕЂУНАРОДНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ И ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ.....	90
1.1 Најважнија тијела која се баве стратешком и оперативном контролом и сарадњом у области кунтроле тероризма у свијету	90
1.1.1 Уједињене нације.....	90
1.1.2 Интерпол	92
1.1.3 Европска унија.....	95
1.1.4 Савјет Европе.....	97
1.1.5 Европска полиција (Еуропол)	100
1.2 Методе које се примјењују у стратешкој и оперативној анализи тероризма.....	102
1.3 Међународни акти за супротстављање и борбу против тероризма	106
1.3.1 Конвенције	106
1.3.2 Резолуције	117
1.3.2 Стратегије	128
2. КОНТРОЛА ТЕРОРИЗМА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ	130
2.1 Стратешки приступ Босне и Херцеговине у борби против тероризма.....	131
2.1.1 Усклађеност Стратегије Босне и Херцеговине за борбу против тероризма (2015-2020) са осталим релевантним националним, стратешким, еуроатланским и глобалним документима	132
2.1.2 Примјена у пракси Стратегије Босне и Херцеговине за борбу против тероризма (2015-2020)	143

2.1.3	Оствареност главног циља и подциљева Стратегије Босне и Херцеговине за борбу против тероризма (2015-2020)	149
2.1.4	Надзор над провођењем Стратегије Босне и Херцеговине за борбу против тероризма (2015-2020)	154
2.1.5	Активности Босне и Херцеговине у процесу дерадикализације	161
2.1.5.1	Квалитет процеса дерадикализације у Босни и Херцеговини	161
2.1.5.2	Учешће практичара из Босне и Херцеговине са осталим практичарима из других европских земаља у раду Мреже за подизање свијести о радикализацији	169
2.1.5.3	Примјена Стратегије Босне и Херцеговине за борбу против тероризма (2015-2020) у погледу спречавања радикализације	173
2.1.5.4	Оспособљавање специјалиста за борбу против радикализације у Босни и Херцеговини	180
2.1.5.5	Успостављање излазних стратегија за помоћ појединцима приликом напуштања насилног екстремизма у Босни и Херцеговини	186
2.1.5.6	Активности Босне и Херцеговине у борби против међународне радикализације путем интернета и радикализације у вјерским објектима	192
2.1.6	Примјена програма који се односе на спречавање радикализације у Босни и Херцеговини	198
2.1.6.1	Примјена програма који имају за циљ спречавање регрутовања терориста на тлу Босне и Херцеговине	198
2.1.6.2	Примјена програма едукације дјете, адолесцената и њихових родитеља у Босни и Херцеговини у циљу спречавања радикализације	200
2.1.6.3	Примјена мултиагенцијских програма који омогућавају развијање сарадње између појединих институција и који идентификују и пружају подршку људима који су у опасности од радикализације	204
2.2	Субјекти супротстављања тероризму у Босни и Херцеговини	209
2.3	Сачињавање процјена угрожености од тероризма у Босни и Херцеговини, анализа и компарација у односу на међународне стандарде њихове израде.....	222
2.4	Сарадња субјеката спречавања, откривања и доказивања тероризма у Босни и Херцеговини.....	226
2.4.1	Сарадња између надлежних институција Босне и Херцеговине у погледу контроле тероризма	226
2.4.2	Сарадња између надлежних институција Босне и Херцеговине по питању размјене података у циљу контроле тероризма	232
2.4.3	Сарадња између институција Босне и Херцеговине по питању страних терористичких бораца	238
2.4.4	Сарадња између институција Босне и Херцеговине по питању дијељења експертиза о финансирању тероризма	247
2.4.5	Сарадња између институција у Босни и Херцеговини по питању спречавања терористичке пропаганде и екстремизма на друштвеним мрежама (путем интернета)	252
2.4.6	Сарадња између институција у Босни и Херцеговини по питању илегалне трговине оружјем	259
2.4.7	Сарадња државних институција са цивилним друштвом и приватним сектором у циљу ријешавања пријетњи с интернета	266

2.5 Сарадња субјеката спречавања, откривања и доказивања тероризма из Босне и Херцеговине са субјектима међународне заједнице, Европске Уније и земаља из региона.....	267
2.5.1 Сарадња Босне и Херцеговине са међународном заједницом, Европском унијом и државама из региона по питању контроле тероризма и размјене информација	268
2.5.2 Сарадња Босне и Херцеговине са Интерполом, Еурополом и полицијским агенцијама држава из региона по питању контроле терориста и размјене података	272
2.5.3 Сарадња Босне и Херцеговине са Интерполом, Еурополом и полицијским агенцијама држава из региона по питању страних терористичких бораца....	276
2.5.4 Сарадња Босне и Херцеговине са Интерполом, Еурополом и полицијским агенцијама држава из региона по питању дијељења експертиза о финансирању тероризма.....	280
2.5.5 Сарадња Босне и Херцеговине са Интерполом, Еурополом и полицијским агенцијама из региона по питању спречавања терористичке пропаганде и екстремизма на друштвеним мрежама (путем интернета).....	284
2.5.6 Сарадња Босне и Херцеговине са Интерполом, Еурополом и полицијским агенцијама држава из региона по питању илегалне трговине оружјем.....	291
2.5.7 Учесће експерата из Босне и Херцеговине у међународним програмима борбе против тероризма	298
3. КОНТРОЛА ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИЗМА.....	303
3.1 Општа излагања о контроли финансирања тероризма.....	303
3.2 Међународна конвенција о сузбијању финансирања тероризма	307
3.3 Закон о спречавању прања новца и финансирању терористичких активности у Босни и Херцеговини	309
3.4 Облици контроле финансијског дјеловања исламиста у Босни и Херцеговини .	310
3.5 Контрола банака и других финансијских токова преко којих се врши финансирање терористичких активности	314

ТРЕЋИ ДИО

1. КРИВИЧНО-ПРАВНИ АСПЕКТ КОНТРОЛЕ ТЕРОРИЗМА.....	320
1.1 Дефинисање кривичног дјела тероризма у складу са Варшавском конвенцијом и примјена њених одредби у Босни и Херцеговини.....	321
1.2 Основне карактеристике инкриминација кривичног дјела тероризма у Босни и Херцеговини.....	324
1.3 Основне карактеристике кривичног дјела тероризма према Кривичном закону Републике Српске	327
1.3.1 Елементи (биће) кривичних дјела тероризма	328
1.3.1.1 Тероризам	328
1.3.1.2 Финансирање терористичких активности	331
1.3.1.3 Стварање терористичких група или организација.....	333
1.3.1.4 Јавно подстицање на терористичке активности.....	336

1.3.1.5 Врбовање и обучавање за вршење терористичких дјела	338
1.3.1.6 Формирање и обучавање група ради придруживања страним терористичким организацијама	341
1.3.1.7 Узимање талаца	342
1.4 Кривичне санкције изречене у Босни и Херцеговини и Републици Српској за кривична дјела тероризма у корелацији са кривичним санкцијама за друга тешка кривична дјела	344
2. КРИВИЧНО-ПРОЦЕСНИ АСПЕКТИ КОНТРОЛЕ ТЕРОРИЗМА	354
2.1 Супротстављање и контрола тероризма с аспекта кривично-процесног права...	355
2.2 Примјена посебних истражних радњи у циљу борбе против тероризма	356
2.3 Капацитети кривичног гоњења терориста у Босни и Херцеговини	360
2.4 Анализа кривичних поступака који су се у Босни и Херцеговини водили за кривична дјела тероризма	364
3. КРИМИНАЛИСТИЧКИ ПРИСТУП У КОНТРОЛИ И СУПРОТСТАВЉАЊУ ТЕРОРИЗМУ (ТЕОРИЈСКА АНАЛИЗА И АНАЛИЗА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА ПРАКСЕ)	366
3.1 Превентивна полицијска дјелатност у циљу контроле и спречавања тероризма	366
3.1.1 Ниво безбједности грађана Босне и Херцеговине у погледу терористичких пријетњи и њихова сарадња са полицијом у циљу контроле и превенције опасности од тероризма	372
3.1.2 Нека практична искуства страних земаља приликом спровођења превентивне полицијске дјелатност у циљу контроле и спречавања тероризма	376
3.2 Оперативни полицијски рад у контроли и сузбијању тероризма	379
3.3 Стратегијска анализа и стратегијски приступ тероризму	381
3.4 Криминалистичко-обавјештајни рад у супротстављању тероризму	383
ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА	388
ЛИТЕРАТУРА	403
ПРИЛОЗИ	423
1. ИНТЕРВЈУИ	423
2. АНКЕТНИ УПИТНИЦИ	447
БИОГРАФИЈА	455
Изјава аутора о оригиналности докторске дисертације	456
Изјава аутора о искоришћавању докторске дисертације	457

Као што се из изложене структуре може сагледати, докторска дисертација "Стратешки и правни аспекти контроле тероризма са посебним освртом на Босну и

Херцеговину" се састоји из уводних разматрања, три засебна дела (сваки део има по неколико глава), закључних разматрања са освртом на постављене хипотезе, литературе, прилога, биографије, изјаве аутора о оригиналности докторске дисертације и изјаве аутора о искоришћавању докторске дисертације.

У *уводном делу рада* представљен је методолошки оквир који обухвата: проблем истраживања, предмет истраживања, циљеве истраживања, полазне хипотезе, метод истраживања и научну и друштвену оправданост истраживања. У овом делу рада се указало на сам проблем тероризма и неопходност његове контроле из угла стратешких и правних аспеката са посебним освртом на Босну и Херцеговину, док је предмет овог рада опредељен насловљеном темом.

Приказан је циљ рада, који представља утврђивање квалитета стратешких и правних аспеката контроле тероризма са посебним освртом на Босну и Херцеговину, те у којој мери је законска регулатива која се односи на борбу против тероризма у Босни и Херцеговини усклађена са међународним, глобалним, стратешким и еуро-атланским документима. Исто тако, циљ рада је утврђивање квалитета процеса дерадикализације у Босни и Херцеговини, као и у којој мери су законске норме које регулишу надлежност полицијских агенција у Босни и Херцеговини у погледу кривичног дела тероризма, прилагођене поменутиим агенцијама. Поред тога, овде се настоји приказати и квалитет институционалне сарадње у погледу борбе против тероризма у Босни и Херцеговини, квалитет сарадња Босне и Херцеговине са међународном заједницом, Европском унијом и земљама из региона у погледу контроле тероризма, затим, ефикасност законске регулативе којом се регулише контрола финансијских токова, као и квалитет сарадње између полиције и грађана у Босни и Херцеговини у погледу контроле и превенције тероризма.

На бази наведеног, постављен је хипотетички оквир којим се настојао утврдити квалитет рада државе Босне и Херцеговине, тачније свих њених субјеката у погледу борбе против тероризма. Општа хипотеза гласи: Стратешки и правни аспекти контроле тероризма у Босни и Херцеговини одређени су природом терористичких претњи које угрожавају државу (и грађане); усвојеним и имплементираним међународним нормама и стандардима контроле тероризма; сложеношћу државне заједнице Босне и Херцеговине; правним оквиром Босне и Херцеговине; капацитетом и оспособљеношћу институција Босне и Херцеговине надлежних за контролу и сузбијање тероризма; сарадњом и разменом информација о терористичким претњама на међународном, међуентитетском и ентитетском нивоу. Поред опште постоји и неколико посебних хипотеза које гласе: Законска регулатива која се односи на борбу против тероризма у Босни и Херцеговини је у великој мери усклађена са међународним, глобалним, стратешким и еуро-атланским документима; Процес дерадикализације у Босни и Херцеговини је тренутно у почетној фази; Законска регулатива која регулише надлежности полицијских агенција у Босни и Херцеговини у погледу кривичног дела тероризма није у потпуности прилагођена поменутиим агенцијама, што понекад доводи до преклапања и сукоба надлежности између њих; Институционална сарадња у супротстављању тероризму у Босни и Херцеговини није на задовољавајућем нивоу; Босна и Херцеговина има квалитетну сарадњу са међународном заједницом, Европском унијом и земљама из региона у погледу борбе против тероризма; Контролу финансијских токова терориста отежава постојећа законска регулатива; Сарадња између полиције и грађана у Босни и Херцеговини у погледу контроле и превенције тероризма није на задовољавајућем нивоу.

Приказане су и методе које су се користиле за прикупљање података и остваривању циљева истраживања (анализа садржаја, компаративни метод, нормативно догматски метод, статистички метод, итд.). У раду је коришћено неколико инструмената за прикупљање података. Два интервјуа (структурирани интервју, где се користила техника аудио-снимања) и два анкетна упитника (ликертова петостепена скала са понуђеним одговорима). Први интервју се користио за добијање вредносних судова, ставова и мишљења везаних за сарадњу између институција Босне и Херцеговине, као и сарадњу поменутих институција са Интерполом, Еурополом и полицијским организацијама из региона по питању контроле тероризма, те које активности Босна и Херцеговина предузима у погледу борбе против тероризма и на који начин се Стратегија Босне и Херцеговине за превенцију и борбу против тероризма (2015-2020) примењује у пракси.

Први интервју се спровео са политичким представницима, представницима правосудних органа, руководиоцима полицијских и безбедносних тела, научним и образовним радницима, експертима из области борбе против тероризма који се баве институционалном сарадњом, стратешким питањима и стратешким планирањем везаним за тероризам и полицијским службеницима који се баве контролом тероризма. Овим интервјуом се дошло до корисних информација које су обогатиле и развиле предмет истраживања, а и већи део хипотетичког оквира се потврдио (све осим 2. и 7. посебне хипотезе, које нису њиме обухваћене).

Други интервју се користио за добијање вредносних судова, ставова и мишљења, везаних за процес дерадикализације у Босни и Херцеговини, тачније, на који начин се остварује процес дерадикализације у Босни и Херцеговини и који се проблеми јављају у пракси, као и какав је допринос Босне и Херцеговине у међународној борби против радикализације и екстремизма. Интервју се обавио са политичким представницима, представницима правосудних органа, руководиоцима полицијских и безбедносних тела, научним и образовним радницима, експертима из области борбе против тероризма, полицијским службеницима који се баве контролом тероризма и новинарима, где су се утврдили проблеми који су везани за процес дерадикализације у Босни и Херцеговини. Поменути интервјуом се дошло до корисних информација којим се обухватио део предмета истраживања, те се на основу њега потврдила друга посебна хипотеза. Интервјуисана лица су релевантни саговорници који су у "материји" када је у питању њихова професионална улога у контроли појава које су у вези са различитим аспектима тероризма.

Првом анкетом су анкетирани грађани у погледу њихових ставова везаних за сарадњу са полицајцима у локалној заједници. Другом анкетом су анкетирани униформисани полицајци који раде на сектору и у локалној заједници, по истим или сличним питањима као и грађани. Упоредивањем одговора грађана и полицајаца дошло се до сличности и разлика у перцепцијама једних и других. На основу спроведених анкета дошло се до корисних сазнања, која обухватају предмет истраживања, те се на основу њих потврдила седма хипотеза.

Оба поменута интервјуа су се извршила на целој територији Босне и Херцеговине у временском периоду од 22. 03. 2019. године до 29. 05. 2019. године. Такође, поменута анкета су се извршила у временском периоду од 01. 06. 2020. до 01. 07. 2020. године на подручју целе територије Босне и Херцеговине. Узорак за први интервју сачињавају 23 испитаника, а за други 25 испитаника што укупно износи 48 испитаника.

Првом анкетом се анкетирало 200 грађана, и то 100 грађана из Републике Српске, а 100 из Федерације Босне и Херцеговине, тачније 50 грађана са територије где живе

Бошњаци и 50 грађана са територије где живе Хрвати, док се другом анкетом анкетирало 200 полицајаца, тачније 100 полицајаца из Републике Српске и 100 полицајаца из Федерације Босне и Херцеговине, тачније 50 полицајаца са територије где живе Бошњаци и 50 полицајаца са територије где живе Хрвати. Поменута анкетања су се извршила у Бања Луци, Добоју, Зворнику, Требињу, Травнику, Витезу и Зеници. У Бања Луци је анкетирано 50 испитаника (25 грађана и 25 полицајаца), у Добоју 50 испитаника (25 полицајаца и 25 грађана), у Зворнику 50 испитаника (25 полицајаца и 25 грађана), у Требињу 50 испитаника (25 грађана и 25 полицајаца), у Травнику 50 испитаника (грађана), У Витезу 50 испитаника (грађана) и у Зеници 100 испитаника (полицајаца). Резултати истраживања су приказани кроз целокупни текст рада.

Оправданост рада, како теоријска тако и практична, налази се првенствено у актуелности проблематике. Поред тога, спроведено истраживање има научну и друштвену оправданост јер доприноси научној верификацији одређених појава, које се односе на стратешки и правни аспект контроле тероризма са посебним освртом на Босну и Херцеговину.

У оквиру *првог дела рада* налазе се два поглавља: основне карактеристике савременог тероризма и карактеристике исламског фундаментализма и тероризма. Циљ *првог поглавља* јесте да се укаже на специфичности савременог тероризма, као и непостојање јединствене дефиниције тероризма, чиме је у великој мери отежана борба против тероризма на глобалном нивоу. Такође, овде су приказани елементи тероризма који су садржани у цитираним дефиницијама појма тероризма, које су заступљене у раду.

У оквиру *другог поглавља* указује се на специфичност муслиманског фундаментализма и радикализма, те на стратегије и тактике којима се њихови припадници служе приликом вршења терористичких активности у светским оквирима и државама Европске уније, као и њихов утицај и ширење у Босни и Херцеговини. Овде су анализирани стихови Курана, тачније, стихови који позивају на љубав, мир и толеранцију и стихови који позивају на насиље, где се указује на чињеницу да ислам ни у ком смислу не подржава тероризам и да се жестоко противи било ком његовом облику. Исто тако, овде се истиче да исламски фундаменталисти настоје да остваре свој стратешки циљ, а то је исламизација целе Европе кроз ширење своје културе, традиције и борбе за аутономију у већини европских земаља, а све под плаштом заштите основних људских права и слобода. Поред тога, у овом делу приказан је утицај терористичких организација, ширење идеологије муслиманског тероризма, као и могућност примене савремених облика тероризма у Босни и Херцеговини. Такође је приказана улога интернета у процесу радикализације и генерално његово коришћење у терористичке сврхе. У вези с тим, извршена је анализа појединих сајтова и порука које се налазе на њима, гдје се јасно види њихов допринос у погледу олакшавања процеса радикализације и спровођења терористичких активности. На крају поглавља, указано је на постојање веома јаке инфраструктуре терористичких организација на тлу Босне и Херцеговине, које представљају реалну опасност по безбедност Босне и Херцеговине, целог региона, а и западних земаља.

Други део се састоји из три поглавља: супротстављање тероризму од стране међународне заједнице и Европске уније, контрола тероризма у Босни и Херцеговини и контрола финансирања тероризма. У *првом поглављу*, настоји се приказати на који начин међународна заједница и Европска унија остварују борбу против тероризма, те шта оне очекују и захтевају од држава чланица у погледу борбе против тероризма. Наиме, овде су приказана најважнија тела која се баве стратешком и оперативном контролом и сарадњом

у области контроле тероризма у свету, методе које се примењују у стратешкој и оперативној анализи тероризма, као и међународни акти за супротстављање и борбу против тероризма.

У *другом поглављу*, приказује се квалитет стратешког приступа Босне и Херцеговине у борби против тероризма, тачније, у којој мери је Стратегија Босне и Херцеговине за борбу против тероризма (2015-2020) усклађена са домаћим и међународним документима, њена практична примена, оствареност главног циља и подциљева, квалитет надзора над њеним провођењем, затим, које активности Босна и Херцеговина примењује у процесу дерадикализације, као и квалитет примене програма који се односе на спречавање радикализације у Босни и Херцеговини. Исто тако, овде се настојао приказати рад субјеката који се баве борбом против тероризма, сачињавање процена угрожености од тероризма у Босни и Херцеговини, затим, међусобна сарадња институција Босне и Херцеговине у погледу контроле тероризма, као и њихова сарадња по појединим сегментима (размена података, страни терористички борци, делење експертиза о финансирању тероризма, спречавање терористичке пропаганде и екстремизма на друштвеним мрежама - путем интернета, илегална трговина оружјем, њихова сарадња са цивилним друштвом и приватним сектором у циљу решавања претњи с интернета). Поред тога, приказана је сарадња наведених институција са међународном заједницом, Европском унијом и земљама из региона по питању контроле тероризма и размене података. Приказана је и њихова сарадња са Интерполом, Европолом и полицијским агенцијама држава из региона, такође, у погледу контроле тероризма и размене података, као и по свим другим већ поменутих сегментима сарадње (размена података, страни терористички борци, делење експертиза о финансирању тероризма итд.). Овде је приказано и у којој мери експерти из Босне и Херцеговине учествују у међународним програмима борбе против тероризма. Циљ овог поглавља је да се укаже на то каквим капацитетима Босна и Херцеговина располаже у погледу борбе против тероризма, али и да се прикажу извесни проблеми у пракси, пошто се по питању борбе против тероризма недовољно ради. На пример, не поштују се рокови који су предвиђени стратешким документима, а такво стање је проузроковано самом специфичношћу Босне и Херцеговине као државе, почев од њене дисфункционалности и различитих интереса конститутивних народа, који се у одређеној мери манифестују њиховом неједнаком доживљавању проблема тероризма. Такође, овде се покушава указати и на то да је процес дерадикализације у Босни и Херцеговини на самом почетку и да се програми спречавања радикализације примењују у веома малој мери.

Циљ *трећег поглавља* је да се прикаже контрола финансирања тероризма, значај Међународне конвенције о сузбијању финансирања тероризма и Закона о спречавању прања новца и финансирању терористичких активности у Босни и Херцеговини. Наведеним законом, Босна и Херцеговина је делимично и формално имплементирала Међународну конвенцију о сузбијању финансирања тероризма. Међутим, потпуна имплементација није остварена из разлога што у пракси постоји мноштво проблема око њеног спровођења и што се по том питању у пракси веома мало урадило. Највећи разлог таквог тренутног стања је због саме специфичности Босне и Херцеговине. Такође, у овом поглављу се настоје приказати облици контроле финансијског деловања исламиста у Босни и Херцеговини, као и контрола банака и других финансијских токова преко којих се врши финансирање терористичких активности. Поред наведеног, овде се настојало указати да је финансирање терористичких активности веома тешко контролисати, без обзира што постоји велики број алата који су намијењени за ту сврху.

У оквиру *трећег дела* налазе се три поглавља: кривично-правни аспект контроле тероризма, кривично-процесни аспекти контроле тероризма и криминалистички приступ у контроли и супротстављању тероризму (теоријска анализа и анализа резултата истраживања праксе). У оквиру **првог поглавља** настојало се указати у којој мери је кривично законодавство Босне и Херцеговине и Републике Српске, када су у питању кривична дела тероризма прилагођено Варшавској конвенцији о спречавању тероризма и како се те одредбе примењују у пракси. Такође, овде се настојало указати на то да кривично право спушта и проширује лествицу кривичне одговорности, тако што иде на кривичноправну инкриминацију припремних радњи и других радњи које су далеко од угрожавања и повреде заштитног објекта што је изазвало бројне дискусије и расправе у теорији кривичног права. Поред тога, указано је и на постојање благе казнене политике када су у питању кривична дела тероризма.

Циљ *другог поглавља* јесте да се укаже на значај кривично-процесног права у погледу контроле тероризма. Наиме, овде се настојао приказати и значај посебних истражних радњи, те њихова практична примена у Босни и Херцеговини у погледу борбе против тероризма. Исто тако, указује се и на капацитете кривичног гоњења терориста и квалитет њиховог унапређења. На основу извршене анализе кривичних поступака који су се у Босни и Херцеговини водили за кривична дела тероризма, настојало се указати и на чињеницу да је број донесених пресуда веома мали с обзиром на број предмета и спроведених истрага.

У *трећем делу* указано је на превентивну делатност полиције у циљу контроле и спречавања тероризма, гдје је приказан ниво безбедности грађана Босне и Херцеговине у погледу терористичких претњи и њихова сарадња са полицијом у циљу контроле и превенције опасности од тероризма, као и нека практична искуства страних земаља приликом спровођења превентивне полицијске делатности у циљу контроле и спречавања тероризма. Овде се настојало указати на чињеницу да је у Босни и Херцеговини пројекат "Рад полиције у заједници" веома запостављен, што се свакако рефлектује и на борбу против тероризма. Униформисана полиција у европским државама активно предузима превентивне мере усмерене ка категоријама становника који могу бити мета радикализације, док се наведене мере у Босни и Херцеговини не спроводе. Исто тако, указује се и на значај оперативног рада, стратегијске анализе и стратегијског приступа, као и криминалистичко-обавјештајног рада у погледу борбе против тероризма. Посебно се истиче запостављање криминалистичко-обавештајне делатности у Босни и Херцеговини, не само по питању тероризма, већ и по свим другим питањима.

У *закључним разматрањима* обједињени су закључци до којих је аутор дошао анализом теоријских ставовова, међународних аката, судске праксе, као и на основу спроведеног истраживања (интервјуи и анкете). Такође, овде се закључује да су све хипотезе из уводних разматрања потврђене. Исто тако, дати су значајни предлози у циљу унапређења стратешких и правних аспеката контроле тероризма у Босни и Херцеговини.

2. Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у научној области

Тема докторске дисертације "Стратешки и правни аспекти контроле тероризма са посебним освртом на Босну и Херцеговину" је постала посебно актуелна крајем прошлог

века све до данас, када је исламски фундаментализам кроз процес радикализације и различите терористичке активности попримио шире размере и као такав постао велика опасност за цели свет. Такав облик деловања исламиста угрожава све земље, па и Босну и Херцеговину, те из тог разлога изградња и практична примена стратешких и правних капацитета у погледу контроле тероризма постаје посебно актуелна у свим сферама друштва јер изискује мултидисциплинарни приступ.

Интересовање страних безбедносних и правних наука за проблематику стратешких и правних аспеката контроле тероризма је веома велико и постоји обиље радова на ту тему. У новије време, са појавом све чешћих и веома различитих облика терористичког деловања исламиста, у страној теорији се отварају и питања израде ефикасних и ефективних стратегија и правне регулативе којом би се у највећој мери могла остварити њихова квалитетна практична примена, гдје би се на тај начин остварила успешна контрола тероризма.

Интересовање домаћих аутора из области правних и друштвених наука је подељено, што је у извесној мери и у обрнутој пропорцији са актуелношћу наведене проблематике, јер тероризам није у већем обиму и у свеобухватном облику био предмет научних истраживања у довољној мери, посебно ако се имају у виду истраживања актуелне праксе (с тим да објективности ради, треба поменути да има неколико вредних изузетака). Из тог разлога значај и допринос докторске дисертације "Стратешки и правни аспекти контроле тероризма са посебним освртом на Босну и Херцеговину" са становишта актуелног стања у научној области је неспоран.

Значај докторске дисертације кандидата Предрага Поповића се управо огледа у свеобухватној анализи свих релевантних питања у вези са стратешким и правним аспектима контроле тероризма са посебним освртом на Босну и Херцеговину, њиховом критичком сагледавању и предлагању квалитетних решења у погледу унапређења свеобухватне борбе. На тај начин ова докторска дисертација даје допринос и представља значајну базу за даља истраживања превенције и борбе против тероризма.

Општи допринос докторске дисертације "Стратешки и правни аспекти контроле тероризма са посебним освртом на Босну и Херцеговину" се пре свега огледа у томе што је њоме дат допринос науци када је реч о обради ове теме, и то једном свеобухватном и квалитетном студијом. У том смислу, посебну вредност односне дисертације чине резултати спроведеног истраживања, доктринарно тумачење свих релевантних међународних и националних докумената, анализа бројних спорних питања и проблема који се јављају у теорији и пракси, као и понуђени предлози успешног решавања поменутих теоријских и практичних проблема. Допринос ове докторске дисертације са становишта актуелног стања у научној области огледа се у утврђивању квалитета стратешких и правних аспеката контроле тероризма са посебним освртом на Босну и Херцеговину, те у којој мери је законска регулатива која се односи на борбу против тероризма у Босни и Херцеговини усклађена са међународним, глобалним, стратешким и еуро-атланским документима. Такође, се вредност ове докторске дисертације огледа у утврђивању квалитета процеса дерадикализације у Босни и Херцеговини, као и у којој мери је законска регулатива полицијских агенција у Босни и Херцеговини у погледу кривичног дела тероризма прилагођена поменутиим агенцијама. Исто тако, допринос са становишта актуелног стања у научној области се огледа и у анализи институционалне

сарадње у погледу борбе против тероризма у Босни и Херцеговини, квалитета сарадње Босне и Херцеговине са међународном заједницом, Европском унијом и земљама из региона у погледу контроле тероризма, затим, у утврђивању ефикасности законске регулативе којом се регулише контрола финансијских токова, као и квалитета сарадње између полиције и грађана у Босни и Херцеговини у погледу контроле и превенције тероризма. Допринос докторске дисертације се огледа и у критичком сагледавању постојећих проблема којима се отежава контрола тероризма на тлу Босне и Херцеговине, те предлагању квалитетних решења у циљу њеног унапређења.

3. Оцена да је урађена докторска дисертација резултат оригиналног научног рада кандидата у научној области

Комисија је мишљења да је докторска дисертација кандидата Предрага Поповића резултат његовог оригиналног научног рада у области Криминалистике, Кривичног права, Кривично-процесног права и Безбедности. Изнета мишљења, ставови, закључци и предлози, који су изнети у раду су јасно образложени и логично произлазе из претходно датих анализа, па се може пратити мисаони ток кандидата и начин на који је до њих дошао. Самим тим, самосталност и оригиналност рада кандидата је неспорна. То се односи, пре свега, на закључке кандидата који су нови и различити од постојећих мишљења и ставова у литератури, али и оне закључке који се подударају са ставовима и мишљењима других аутора, с обзиром на то да је кандидат пре извођења оваквих закључака детаљно и критички анализирао обимну литературу и добијене резултате истраживања, износећи веома значајне ставове у којима се нуде квалитетна решења.

Коришћена литература из области Криминалистике, Кривичног права, Међународно-кривичног права, Полицијских наука, Безбедносних наука, истраживачки узорак ког чине политички представници, представници правосудних органа, руководиоци полицијских и безбедносних тела, научни и образовни радници, експерти из области борбе против тероризма, полицијски службеници који се баве контролом тероризма, новинари и грађани, су одабрани самостално, различити су и специфични у односу на радове других аутора. Исто се односи и на избор тема и питања на које је кандидат ставио акценат у дисертацији.

4. Преглед остварених резултата кандидата у научној области

Предраг Поповић је у свом досадашњем раду објавио више чланака, од којих су од значаја за материју која се обрађује у докторској дисертацији следећи радови:

1. ПОПОВИЋ, П., *"Сарадња полиције Републике Српске са другим субјектима у размени информација од значаја за контролу тероризма у Босни и Херцеговини"*, Часопис Министарства унутрашњих послова Републике Србије, Безбедност, број LIX 2/2017, Београд, 2017. година, стр. 43-58, **M52**;

Тероризам као негативна друштвена појава због своје актуелности и последица које проузрокује привлачи велику пажњу. Борба против тероризма је веома тежак и мукотрпан посао и изискује мултидисциплинарни приступ, као и вишеструку сарадњу и размену информација између различитих домаћих и међународних институција. Полиција Републике Српске, као важан субјект безбедности, предузима значајне активности у погледу прибављања и анализе информација које су од значаја за контролу тероризма у Босни и Херцеговини. У вези с тим, она остварује сталну сарадњу са грађанима и

различитим полицијским и изванполицијским институцијама. Предмет поменуте сарадње су порипадници вехабијског покрета и друге групације које представљају реалну претњу у погледу терористичког деловања. У овом раду извршено је емпиријско истраживање на основу ког се јасно види да сарадњу између полиције Републике Српске и других субјеката (грађана, других полицијских и изванполицијских институција) свакодневно треба побољшавати и усавршавати, пошто она није на потребном нивоу.

2. ПОПОВИЋ, П., ШЕТКА, Г., *"Садејство различитих линија рада у полицији Републике Српске у погледу спречавања тероризма"*, Зборник радова са регионалне конференције, "Регионална сарадња у сузбијању прекограничног криминала: савремени изазови тероризма и мигрантске кризе", Универзитет у Бањој Луци, Факултет безбедносних наука, Бијељина, 2018. година, стр. 199-214;

Аутори су у овом раду настојали да укажу на неопходност сарадње свих оперативних линија рада у полицији Републике Српске у погледу спречавања тероризма, као и сагледавање тренутног стања у погледу те сарадње. Такође, у раду се указује на потребу остваривања што већег нивоа криминалистичке контроле терена која је од великог значаја за спречавање терористичких аката. У контексту рада је сагледана организација оперативних линија рада полиције Републике Српске, која у значајном обиму утиче на ефикасност полиције у спречавању тероризма. Такође, аутори у раду сагледавају допринос полиције Републике Српске у спречавању тероризма у протеклом периоду.

3. ПОПОВИЋ, П., *"Капацитети Босне и Херцеговине у погледу кривичног гоњења терориста са посебним освртом на улогу полицијских агенција"*, Годишњак факултета безбедности", Београд, 2019. година, стр. 319-338 **M45**.

У последње време, тероризам као негативна друштвена појава због своје актуелности, појавних облика и последица које проузрокује привлачи велику пажњу. Кривично гоњење терориста представља веома тежак и мукотрпан посао, који изискује мобилизацију и ангажовање одређеног броја институција (правосудни органи и полицијске агенције). Поред тога, важан допринос у овом погледу има и сам квалитет законске регулативе којом се регулише наведена област. У Босни и Херцеговини постоји велики број кривичних закона и закона о кривичном поступку, као и других закона који регулишу ову област. У овом раду, посебан акценат се ставља на улогу полицијских агенција које несумњиво представљају значајан сегмент у овој области.

5. Оцена о испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему

Комисија сматра да докторска дисертација под називом "Стратешки и правни аспекти контроле тероризма са посебним освртом на Босну и Херцеговину" кандидата Предрага Поповића у потпуности испуњава захтеве у погледу обима и квалитета у односу на пријављену тему. Садржина урађене докторске дисертације, као и коришћена литература, одговарају пројекту дисертације наведеном у пријави теме. Приликом обраде предмета коришћена је одговарајућа методологија, примерена научном истраживању у области права. Рад је добро структуриран, а логичким следом тематских целина омогућен је континуитет излагања. Иако је изучавана материја сложена, аутор је у раду успео да обухвати сва спорна питања у вези са предметом истраживања. У раду су дати одговори на сва питања и хипотезе постављене у пријави теме.

Изложена теоријска мишљења су научно утемељена, заснована на анализи ставова домаћих и иностраних аутора, анализи резултата истраживања, тумачењу решења из бројних међународних аката која се односе на борбу против тероризма, као и националних законских и институционалних решења, што садржински доприноси свеобухватној расправи која претпоставља завидан ниво научне информисаности. Дисертација је заснована на обимној и квалитетној литератури, која у потпуности одговара теми дисертације.

6. Научни резултати докторске дисертације

Научни резултати до којих је кандидат дошао на основу свеобухватне анализе предмета докторске дисертације, садрже одговоре на многа важна питања у вези са стратешким и правним аспектима контроле тероризма, који уједно представљају и научни допринос дисертације. Према мишљењу Комисије, најважнији су следећи научни резултати:

- Јасно је образложено да се проблем тероризма третира на онакав начин како појединим земљама које представљају ауторитет у свету одговара у датом тренутку. И међународна заједница функционише на истом принципу, и своју глобалну политику креира онако како одговара великим силама, што има читав низ негативних последица. Такво чињенично стање је довело до тога да нема јединствене дефиниције тероризма и да различите земље различито одређују овај појам, што доводи до неуспеха када је у питању контрола тероризма на глобалном нивоу.

- Дат је допринос у разјашњавању појмова исламског фундаментализма и радикализма, те је јасно указано на велику глобалну опасност, а самим тим и опасност по Босну и Херцеговину коју њихове присталице проузрокују. То је и разумљиво, из тог разлога што се ова два појма везују за стварање насилних фракција у исламском свету које врше терористичке акте. Таква манифестација понашања заснива се на различитом тумачењу Курана. Анализирајући Куран, указано је на то да се он у неким деловима позива на љубав, а у неким на насиље, где се помиње и *михад* (борити се или уложити напор). Међутим, сама примена *михада* у данашње време (масовни покољи, убиства, одрубљивање главе и сл.) нема религијско утемељење. Такав образац понашања нема ослонац у Курану, јер исламска религија такав образац понашања не проповеда. У вези с тим, детаљно је објашњено да се облик *михада*, који се помиње у Курану искључиво везује за борбу против паганских Арапа и Јевреја који су настојали да униште ислам, као и Византинаца који су својом војском нападали муслимане, те за духовну борбу, али не и за онај вид такве борбе која се данас примењује од стране исламских екстремиста, којим се пропагирају и подржавају терористичке активности и идеје. Међутим, појединци Куран тумаче на другачији начин, гдје јавно позивају муслимане на вршење терористичких аката. Из тог разлога, кључни фактор у развоју фундаментализма и радикализације јесте идеологија заснована на погрешном тумачењу Курана.

- Јасно је образложена активност муслиманских фундаменталиста који примењују одређене тактике и стратегије у циљу остварења њиховог главног стратешког циља, а то је ширење ислама на свим континентима и формирање велике исламске државе на тлу Европе, као и стварање муслиманске државе на тлу Босне и Херцеговине у којој је створена квалитетна подлога за раст процеса радикализације и регрутовања потенцијалних присталица. Овде је указано да је пре вршења терористичког акта који долази као крајње

средство, много стратешки опасније шта се дешава прије тога, а то је процес радикализације (држање проповеди у џамијама и школама; радикализација путем интернета, плаћање грађанима да се традиционално облаче и строго поштују обичаје и усвајају традиционалне вредности; склапање бракова са европским држављанима, повећање наталитета као политички циљ; миграције муслиманског становништва у земље Европе, супротстављање западној асимилацији, нетолеранција и сл.).

- Указано је на значај међународне заједнице и Европске уније у погледу контроле тероризма. Наиме, овде је поменута значајна улога одређених институција које у погледу борбе против тероризма делују на светском нивоу, и то: Уједињене нације, Интерпол, Европска унија, Европол и Савет Европе. Све земље у свету настоје да прате њихов рад, остварују сарадњу с њима и да се придржавају упутстава које ове институције стављају пред њих, те примењују стратешке и оперативне методе у погледу борбе против тероризма. Поред тога, указан је допринос наведених институција у погледу доношења различитих правних аката (конвенције, резолуције, стратегије и сл.) у циљу што квалитетније борбе против тероризма, чији је основни циљ да се на једном глобалном нивоу донесе законска регулатива која ће се примењивати у свим земљама света, како би се на што квалитетнији, једнообразан начин успоставила контрола тероризма. Готово све акте Босна и Херцеговина је ратификовала и инкорпорирала у своје законодавство и важећу стратегију за борбу против тероризма.

- Када је у питању контрола тероризма у Босни и Херцеговини, констатовано је да она располаже значајним капацитетима за борбу против тероризма (стратегија, законска регулатива, институције и сл.). Главни проблем у Босни и Херцеговини јесте што се веома мало ради када је у питању борба против тероризма, где сви поменути документи на неки начин представљају мртво слово на папиру. У погледу борбе против тероризма, Босна и Херцеговина има развијен стратешки приступ. У прилог томе иду безбедносне политике и стратешки документи за борбу против тероризма који су донесени у претходном периоду. Актуелна Стратегија Босне и Херцеговине за борбу против тероризма (2015–2020) је у великој мери усклађена са осталим релевантним националним стратешким, евроатлантским и глобалним документима. Извршена је модификација ових докумената, који су прилагођени потребама и условима Босне и Херцеговине, и на тим основама је настала наведена стратегија, која је методолошки идентична Европској Стратегији за борбу против тероризма, али је прилагођена потребама и условима Босне и Херцеговине. Велики проблем у вези са поменутим документом је мала практична примена у пракси. У вези с тим, указано је да је квалитет процеса дерадикализације веома лош, пошто се почео касно примењивати те се тренутно налази у почетној фази.

- Овде је указано на чињеницу да Босна и Херцеговина располаже квалитетним институцијама у погледу супротстављања тероризму. Формално посматрано, ти капацитети изгледају готово савршено, али у пракси је то много другачије. Такво стање је проузроковано специфичношћу Босне и Херцеговине као државе и њеном сложеном организационом структуром, која је дисфункционална, неефикасна и која нема оправдање за своје постојање с обзиром на своју величину и број становника. Такође, образложено је да постојање свих полицијских агенција на државном нивоу није у складу с Уставом Босне и Херцеговине, што је погубно, јер се правним нередом не може успоставити правни ред у држави. Указано је и на то да се аномалије у организационом смислу узрочно-последично рефлектују на законску регулативу која је непотребно разубуђена, поготово што велики број

законa регулише исту ствар, а то свакако даје овлашћење различитим субјектима да буду надлежни за исту ствар. Такво стање се бележи у погледу кривичних дела тероризма која су регулисана кривичним законцима на државном нивоу, ентитетском нивоу и на НИВОУ дистрикта. Поред тога, образложено је и то да у Босни и Херцеговини неуставно и непотребно постоји велики број полицијских агенција, које су на основу закона који регулишу њихов рад надлежне за борбу против кривичних дела тероризма. Међутим, када се дође у ситуацију да је велики број полицијских агенција надлежан за исту област, онда такво стање у погледу решавања конкретних ствари може да доведе до конфузије у погледу преклапања и сукоба надлежности, што се и дешавало у пракси.

- Критички су анализирани ставови испитаника где се јасно види да сарадња између надлежних институција у контроли тероризма у Босни и Херцеговини постоји и да је она, с обзиром на величину узорка, испод средњег нивоа, који се не може сматрати задовољавајућим. Исто тако, анализирани су ставови испитаника где се јасно види да је сарадња Босне и Херцеговине са међународном заједницом, Европском унијом и државама из региона у погледу контроле тероризма значајно изнад просека, што се, иначе, сматра квалитетном сарадњом.

- Јасно је указано на чињеницу да је финансирање терористичких активности веома тешко контролисати, иако постоји велики број инструмената којима се покушавају спровести наведене активности. Међународна конвенција о сузбијању финансирања тероризма нуди квалитетна решења у погледу борбе против финансирања тероризма. У вези с тим, Босна и Херцеговина је донела *Закон о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности у Босни и Херцеговини*. Иако је донесен много касније од конвенције, поменути закон ју је само формално имплементирао. Потпуна имплементација није остварена из тог разлога што у пракси постоји мноштво проблема око његовог спровођења и што се по питању његовог спровођења у пракси веома мало урадило. Дакле, важећи *Закон о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности у Босни и Херцеговини* нуди квалитетна решења, али главни проблем је што се мере и овлашћења која је овај закон прописао у пракси не спроводе на адекватан начин и што се по овом питању ради веома мало. Поред поменутих нелогичности, јасно се указало на чињеницу да се овом проблему није приступило на квалитетан и систематичан начин, што је вероватно производ специфичности Босне и Херцеговине и различитих политичких интереса њених конститутивних јединица.

- Прецизно је образложено да се *Законом о спречавању прања новца и финансирању терористичких активности у Босни и Херцеговини* ограничава, отежава и успорава рад полицијских агенција, пошто у његовим одредбама стоји да је једина институција која је овлашћена да врши контролу сумњивих финансијских трансакција у Босни и Херцеговини Државна агенција за истраге и заштиту (Сипа), тачније њено Финансијско-обавештајно одељење. Наиме, и друге полицијске агенције су надлежне за спречавање финансирања тероризма, а нису у могућности да изврше директну контролу трансакција. Оне могу доћи до података о трансакцији писменим обраћањем Финансијско-обавештајном одељењу Сипе или наредбом надлежног суда. Тиме се крше основни криминалистички принципи брзине и оперативности.

- Јасно се указало на значај међународних докумената у погледу дефинисања и инкриминације кривичних дела тероризма, од којих се посебно истиче *Варшавска*

конвенција и њен *Додатни протокол*. Босна и Херцеговина је извршила ратификацију наведених докумената и у свом законодавству инкриминисала сва кривична дела тероризма која су садржана у поменутиим документима. Уколико посматрамо наведене инкриминације, јасно се види да кривично право очигледно спушта и проширује лествицу кривичне одговорности, где је извршена кривичноправна инкриминација припремних и других радњи. Такође, овде се указало на апсурдно стање функционисања правосуђа у Босни и Херцеговини пошто правосудни органи на државном нивоу тренутно једини раде по предметима кривичних дела тероризма, иако су и правосудни органи ентитета и Брчко Дистрикта надлежни да поступају по наведеним кривичним делима. Поред наведеног, указано је на то да се у Босни и Херцеговини за кривична дела тероризма изричу благе казне, те се казне затвора у великом броју случајева замењују новчаним казнама.

- Објашњена је и улога и значај кривичнопроцесног права у погледу борбе против тероризма. Његов основни задатак је да кривичнопроцесни субјекти примене кривичнопроцесне институте на што адекватнији начин у циљу процесуирања извршилаца и да се донесу квалитетне судске одлуке у конкретним случајевима кривичних дела тероризма. Ипак, прецизном анализом је утврђено да је број донесених пресуда веома мали с обзиром на број предмета и спроведених истрага.

- Адекватно је образложена важност криминалистичког приступа у борби против тероризма, јер се применом института криминалистике (ту се пре свих мисли на превенцију радикализације и свих облика терористичког деловања, оперативну делатност, као и криминалистичко-обавештајни рад) у погледу борбе против тероризма може допринети квалитетној контроли тероризма. Када је у питању превентивна делатност, ту се пре свега мисли на институте рада полиције у заједници (изграђивање позитивних релација између полиције и грађана и полицијски рад усмерен на проблеме у локалној заједници), и криминалистичку контролу. Њен велики допринос сада посебно долази до изражаја, из разлога што су неке припремне радње, на шта је указано, предвиђене као засебна кривична дела, што раније није био случај, и што поменута понашања захтевају веома озбиљну и опсежну превентивну делатност, која је неопходна у циљу квалитетног супротстављања терористичким активностима. Овде се истиче чињеница да је примена концепта рада полиције у заједници у Босни и Херцеговини на веома ниском нивоу. У прилог томе, говоре резултати спроведеног истраживања који указују да сарадња између полиције и грађана у Босни и Херцеговини у погледу контроле и превенције опасности од тероризма није на задовољавајућем нивоу. Указује се и на значај оперативног рада у погледу откривања, расветљавања и доказивања кривичних дела тероризма. Такође, посебно се истиче да се у планирању целокупне криминалистичке делатности постепено напушта концепт реактивног приступа, уз тенденцију прихватања и развоја проактивног концепта планирања, тј. проактивне стратегије у супротстављању кривичним делима тероризма. Оправдање за овакав став постоји када су у питању кривична дела тероризма, из тог разлога што не можемо процес радикализације и све оно што је претходило вршењу кривичног дела тероризма (услови, узроци и сл.) одвајати од самог терористичког чина, поготово сада када су неке припремне радње окарактерисане као засебна кривична дела, уколико желимо да се на квалитетан начин боримо против ове врсте кривичних дела. Поред наведеног, указује се и на велики значај стратегијске анализе и стратегијског приступа, као и криминалистичко-обавештајног рада у погледу контроле тероризма. Значај стратегијске анализе и стратегијског приступа је вишеструк, јер се њима на један

квалитетан начин, спремно дочекују и предупредују могуће терористичке активности, док се криминалистичко-обавештајним радом омогућава доношење од стране полицијских руководилаца значајних одлука које се темеље на претходно прибављеним обавештајним информацијама.

- Научним истраживањем које је кандидат спровео у раду, потврђене су хипотезе постављене на почетку раду, једна општа и седам посебних.

7. Примењивост резултата у теорији и пракси

Резултати докторске дисертације "Стратешки и правни аспекти контроле тероризма са посебним освртом на Босну и Херцеговину" кандидата Предрага Поповића су применљиви и корисни за теорију криминалистике, кривичног права, кривичнопроцесног права и безбедности. Ова дисертација представља значајну студију спроведену код нас о стратешким и правним аспектима контроле тероризма са посебним освртом на Босну и Херцеговину. Дисертација садржи више теоријских расправа, уз јасну анализу супротстављених мишљења и предлога за решење питања која су у теорији спорна, или уопште нису регулисана.

Посебан квалитет дисертације огледа се у детаљној анализи и оцени постојећих решења из бројних међународних аката која се односе на борбу против тероризма, као и националних законских и институционалних решења, као и на детаљној анализи резултата спроведеног истраживања. На тај начин, резултати овог истраживања послужиће употпуњавању научне и стручне литературе.

8. Начин презентовања резултата научној јавности

Резултати докторске дисертације "Стратешки и правни аспекти контроле тероризма са посебним освртом на Босну и Херцеговину" кандидата Предрага Поповића биће презентовани научној јавности путем саопштења и реферата на научним скуповима у земљи и иностранству, као и њиховим објављивањем у домаћим, иностраним, али и међународним стручним часописима и зборницима радова, имајући у виду међународни значај теме дисертације, услед чега она може бити интересантна и ван оквира Републике Србије и Босне и Херцеговине.

Такође, ова дисертација испуњава услове да, уз одређена прилагођавања, буде објављена као научна монографија.

Делови дисертације могу бити коришћени у процесу едукације судија, тужилаца, адвоката, полицијских службеника, затим, службеника других безбедносних служби и свих осталих који се баве проблемом тероризма, као и за едукацију студената.

III ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА КОМИСИЈЕ

Комисија је једногласно усвојила оцену да докторска дисертација "Стратешки и правни аспекти контроле тероризма са посебним освртом на Босну и Херцеговину" кандидата Предрага Поповића испуњава услове за јавну одбрану.

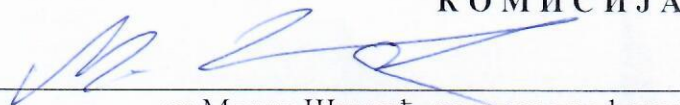
IV ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

На основу извршене анализе и оцене рада, Комисија сматра да докторска дисертација под називом "Стратешки и правни аспекти контроле тероризма са посебним освртом на Босну и Херцеговину" кандидата Предрага Поповића у потпуности испуњава услове за јавну одбрану и предлаже Наставно-научном већу Правног факултета у Крагујевцу и Већу за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу да прихвати овај Извештај и одобри јавну одбрану докторске дисертације.

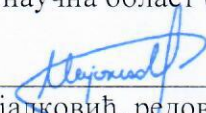
Крагујевац-Београд

15.12.2020. године

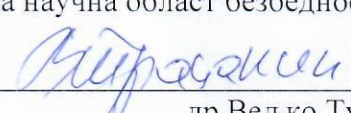
КОМИСИЈА

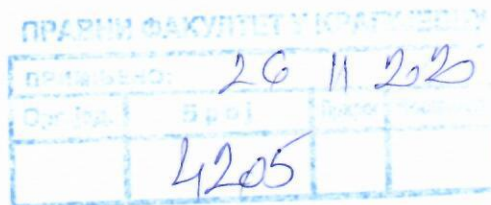
др Милан Шкулић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Београду,
ужа кривичноправна научна област (председник)

др Саша Мијалковић, редовни професор
Криминалистичко - полицијски универзитет у Београду,
Ужа научна област безбедносних наука (члан)

др Вељко Турањанин, доцент
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу,
ужа кривичноправна научна област (члан)

**ОЦЕНА МЕНТОРА О ИЗВЕШТАЈУ О ПРОВЕРИ ОРИГИНАЛНОСТИ ДОКТОРСКЕ
 ДИСЕРТАЦИЈЕ ОДНОСНО ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА**

НАЗИВ ДИСЕРТАЦИЈЕ	Стратешки и правни аспекти контроле тероризма са посебним освртом на Босну и Херцеговину	
Кандидат	Мр Предраг Поповић	
Ментор	Проф. Др Бранислав Симоновић	
Датум пријема потпуног извештаја о провери оригиналности докторске дисертације, односно докторског уметничког пројекта	23.11. 2020.	

1. Докторска дисертација мр Предрага Поповића, под називом „**Стратешки и правни аспекти контроле тероризма са посебним освртом на Босну и Херцеговину**“ је оригинално научно дело и представља резултат самосталног рада докторанта Предрага Поповића.
 2. Докторант Предраг Поповић је у својој докторској дисертацији поштовао академска правила цитирања, навођења извора и сл.
 3. Уочена подударана текста (има их у првом делу 9% и у другом делу 15% - SIMILARITY INDEX) искључиво су условљена цитирањима радова других аутора, текстова са Интернета (коректно су навођени извори у фуснотама), цитирањем законских норми, текстова међународних конвенција, докумената (извори су навођени у фуснотама или у тексту), као и коришћењем општих географских и других појмова, назива институција, личних имена и језичких фраза.
- Овај извештај се заснива укупности релевантних критеријума, као што су повезаност, смисао и значај делова текста код којих је утврђено подударање.

Према томе, докторска дисертација мр Предрага Поповића, под називом „**Стратешки и правни аспекти контроле тероризма са посебним освртом на Босну и Херцеговину**“ је оригинално научно дело, те се прописани поступак припреме за одбрану може наставити.

Датум

26. 11. 2020.

ПОТПИС МЕНТОРА

Проф. Др Бранислав Симоновић

B. Simović